

Opettajatiedonkeruu 2019

Tutkimusseloste

Laatija
Päiväys

Juhani Saari & Henna Attila
15.6.2020

22.6.2020

Sisällys

1	Yhteenveto.....	2
2	Perusjoukko	2
3	Tiedonkeruuprosessi.....	3
3.1	Kuvaus tiedonkeruun vaiheista	3
3.2	Opettajien yhteys- ja taustatietojen keruu	3
3.3	Opettajatiedonkeruu.....	4
4	Vastausosuus, kato ja ylipeitto	5
4.1	Vastausosuus	5
4.2	Kato.....	7
4.2.1	Opettajien perusjoukko työssäkäyntitilastossa	7
4.2.2	Vastauskato varsinaisessa opettajatiedonkeruussa	8
4.3	Ylipeitto	11
5	Asiakaspalvelu	11
5.1	Puhelinpalvelu ja palvelusähköposti.....	11
6	Kokemukset.....	11
6.1	Onnistumiset ja haasteet.....	11
6.2	Seuraavalla kierroksella huomioitavaa.....	12
6.2.1	Seuraavalla kierroksella huomioitavia vastaajaryhmiä	13
6.2.2	Seuraavalla kierroksella huomioitavia muuttujia	13
6.2.3	Lomakkeen kehittäminen	13
6.2.4	Tiedonkeruutavan kehittäminen	14
6.2.5	Otteita sähköpostipalautteista	14

22.6.2020

1 Yhteenveto

Tilastokeskuksen Tiedonhankintayksikkö (TH) toteutti yhteistyössä Tilastokeskuksen Väestö ja elinolot -yksikön (VE) kanssa keväällä 2019 *Opettajatiedonkeruu 2019* -tutkimuksen tiedonkeruun. Tilaajana oli opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM). Tiedot kerättiin kaksivaiheisesti internetissä täytettävällä lomakkeella.

Opettajatiedonkeruuta on tehty noin kolmen vuoden välein vuodesta 2002 lähtien. Vuonna 2016 opettajatiedonkeruun toteutustapa uudistettiin oppilaitoksiin toimitetusta paperipohjaisesta keruusta kaksivaiheiseksi verkkotiedonkeruuksi, jossa oppilaitoksilta kerätään opettajien yhteystiedot ja varsinainen kysely lähetetään sitten suoraan opettajille itselleen. Uudistus kevensi oppilaitoksille osallistumisesta aiheutuvaa kuormitusta mutta kasvatti opettajien kuormitusta siirtämällä vastuun tietojen antamisesta oppilaitosten rehtoreilta ja koulusihteereiltä opettajille itselleen.

Vuoden 2019 tutkimuskierröksellä tehtiin toinen uudistus, jonka myötä oppilaitoksilta kerättiin opettajien yhteystietojen lisäksi myös joitakin keskeisiä taustatietoja opettajista. Uudistuksen taustalla oli ennen kaikkea tavoite hyödyntää suoraan oppilaitoksilta saatavaa opettajakunnasta kertovaa tietoa aiempaa kattavammin

Vuoden 2016 tiedonkeruun tavoin myös vuoden 2019 tiedonkeruu toteutettiin kahdessa vaiheessa. Keväällä 2019 tiedonkeruun ensimmäisessä vaiheessa eli opettajien yhteys- ja taustatietokyselyssä kerättiin tiedot oppilaitosten opettajakunnasta tiedonkeruulomakkeella, jolla oppilaitoksia pyydettiin ilmoittamaan oppilaitoksen rehtorin ja syyskuussa 2019 työsuhteessa olevien opettajien yhteystiedot sekä tiedot kunkin opettajan eniten opettamista aineista, opettajan iästä ja sukupuolesta sekä opettajan kelpoisuudesta nykyiseen tehtäväänsä.

Yhteys- ja taustatietokyselyssä huomioitiin se, että kaikki oppilaitokset eivät vielä keväällä voineet tietää, ketkä kaikki opettajat tulevat olemaan työsuhteessa tiedonkeruun toisen vaiheen eli varsinaisen opettajatiedonkeruun alkaessa syyskuussa 2019. Ilmoitettuja opettajatietoja olikin mahdollista muokata ja täydentää vielä kesällä 2019, kun syksyn rekrytoinnit olivat varmistuneet. Kesän aikana tapahtuvista lisärekrytoinneista tai muista mahdollisista muutoksista lomakkeella ilmoittaneille oppilaitoksille lähetettiin vielä elokuun alussa pyyntö käydä tarkistamassa ilmoitetut opettajat ja tehdä tarvittaessa muutoksia.

Tiedonkeruun toisessa vaiheessa syksyllä 2019 toteutettiin varsinainen opettajille suunnattu tiedonkeruu. Tilastokeskus lähetti 11.9.2019 alkaen henkilökohtaisen vastauslinkin sisältävän sähköisen kutsuviestin niille opettajille, joiden oppilaitos oli ilmoittanut heille toimivan työsähköpostiosoitteen tiedonkeruun ensimmäisessä vaiheessa keväällä 2019.

Vuonna 2019 opettajatiedonkeruu koski kaikkia Suomen perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opettajia, toisen asteen ammatillisen koulutuksen opettajia, vapaan sivistystyön päätoimisia opettajia sekä taiteen perusopetuksen opettajia.

2 Perusjoukko

Opettajatiedonkeruun perusjoukon muodostivat Tilastokeskuksen vuoden 2018 oppilaitosrekisterin 3 277 oppilaitosta. Oppilaitosten yhteystiedot päivitettiin maaliskuussa 2019 ja perusjoukkoa päivitettiin lisäksi keväällä vuoden 2019 oppilaitosrekisterin valmistuttua. Tiedonkeruun ensimmäisessä vaiheessa

22.6.2020

käytettiin näitä yhteystietoja oppilaitosten tavoittamiseksi, ja jokaiselle oppilaitokselle luotiin tiedonkeruulomaketta varten tunnukset ja salasanat.

Opettajatiedonkeruuseen kutsuttiin osallistumaan perusopetuksen ja lukiokoulutuksen, toisen asteen ammatillisen koulutuksen, vapaan sivistystyön sekä taiteen perusopetuksen oppilaitoksia. Oppilaitosrekisterin ulkopuolella toimivat taiteen perusopetusta antavat oppilaitokset sekä näiden yhteystiedot saatiin opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

3 Tiedonkeruuprosessi

3.1 Kuvaus tiedonkeruun vaiheista

Edellisiin tutkimuskierroksiin nähden merkittävänä uutuutena oli yhteystietokeruuvaiheessa kerättävän aineiston käyttö opettajien kelpoisuutta koskevan tilastoaineiston koostamisessa. Koska koulun rehtorilla on tieto opettajiensa kelpoisuudesta, oli yhteystietoja varten kerättävästä aineistosta mahdollista koostaa merkittävä osa ministeriön tarvitsemista opettajien kelpoisuustiedoista syyskuun 2019 määräaikaan mennessä ilman varsinaisessa opettajatiedonkeruussa ilmenevää yksikkökatoa.

Tiedonkeruun ensimmäisessä vaiheessa hyödynnettiin oppilaitosten vastausaktiivisuuden nostamiseksi mainintaa tutkimuksen tilaajan eli opetus- ja kulttuuriministeriön lakisääteisestä tiedonsaantioikeudesta. Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on perusopetuslain (628/1998) 41 §, lukiolain (714/2018) 59 §:n, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 108 §:n sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 21a §:n perusteella oikeus saada oppilaitoksilta hallinnoimansa koulutuksen arviointiin, seurantaan ja suunnitteluun tarvittavia tietoja. Edellisen eli vuoden 2016 tutkimuskierroksen yhteystietokeruuseen verrattuna tämä vaikuttikin tuottavan hyviä tuloksia, sillä vain harva oppilaitos kieltäytyi suoraan luovuttamasta opettajiensa yhteystietoja.

Vastaava tiedonsaantioikeus ei kuitenkaan koske yksittäisiä opettajia, joten heidän osaltaan tiedonkeruun vastausosuus riippui opettajien omasta vastaushalukkuudesta. Sen osalta havaittiin edelliseen kierrokseen verrattuna laskua.

3.2 Opettajien yhteys- ja taustatietojen keruu

Tiedonkeruun ensimmäisessä vaiheessa Tilastokeskus pyysi kaikkia perusjoukkoon kuuluvia oppilaitoksia päivittämään tiedot työsuhteisista opettajistaan Tilastokeskuksen verkkolomakkeelle. Verkkolomakkeella kerättiin lisäksi tiedot opettajien syntymäajasta, sukupuolesta, opettajankelpoisuudesta, eniten opetettavista aineista sekä työsähköpostiosoitteesta ja mahdollisesta työpuhelinnumerosta. Lisäksi oppilaitoksia pyydettiin päivittämään tiedonkeruun aikaista viestintää varten rehtorin, koulusihteerin tai muun oppilaitoksen henkilöstöasioista vastaavan tahon yhteystiedot.

Oppilaitoksia lähestyttiin maaliskuussa 2019 ensin sähköisellä tutkimuskutsulla, jossa oli linkki vastauslomakkeelle. Kutsussa oli mukana myös linkki opetus- ja kulttuuriministeriön laatimaan tietosuojaselosteeseen, jossa kerrottiin tiedonkeruun tarkoitus ja kuvattiin opettajien henkilötietojen käsittelyn perusteet.

22.6.2020

Vastaamattomille oppilaitoksille lähetettiin seuraavien kahden kuukauden aikana sähköisesti muistutusviestejä. Samaan aikaan etsittiin uusia ja toimivia yhteystietoja sellaisille oppilaitoksille, joille ilmoitetut sähköpostiosoitteet eivät toimineet. Lopuksi vastaamattomia oppilaitoksia muistutettiin vielä kirjepostilla osallistumisen tärkeydestä.

Opettajien yhteys- ja taustatietokeruun virallisen päättymisen jälkeen oppilaitoksille annettiin vielä mahdollisuus päivittää elokuussa 2019 lomakkeelle kesän aikana rekrytoitujen opettajien tiedot. Tämän jälkeen yhteys- ja taustatietokeruun lomake suljettiin ja vastaukset koostettiin tiedonkeruun seuraavaa vaihetta eli varsinaista opettajatiedonkeruuta varten.

Opettajien yhteys- ja taustatietojen keräämiseen käytetty uusi sähköinen XCola-lomake osoittautui yhteystietokeruun kattavuuden näkökulmasta katsottuna menestyksekkääksi. Edelliseen tutkimuskierrökseen verrattuna oppilaitosten vastauskato väheni merkittävästi: Peruskoulujen ja lukioiden kattavuus tiedonkeruussa oli noin 98 prosenttia ja ammatillisen toisen asteen oppilaitosten kattavuus 91 prosenttia.

Oppilaitosten toimittamassa aineistossa ilmeni jonkin verran puuttuvuutta opettajien syntymäaikojen sekä opettajan eniten opettamien aineiden osalta. Merkittävää puuttuvuutta ilmeni osassa isompia ammatillisen toisen asteen oppilaitoksia, joille verkkolomakkeella ilmoitettavien satojen opettajien opettamien aineiden merkitseminen oli pienempiä oppilaitoksia vaivalloisempaa. Tilastokeskus täydensi puuttuvia opettavien aineiden, kelpoisuuksien sekä syntymäaikojen tietoja väestötietojärjestelmän sekä edellisen opettajatiedonkeruun aineiston ynnä muiden tietolähteiden perusteella. Opettajien kelpoisuuden päättelyssä käytettiin apuna tutkintorekisterin tietoja vain siinä tapauksessa, että Tilastokeskuksen tiedossa oleva tutkinto antoi opettajakelpoisuuden juuri tiedossa olevaan tehtävään. Vastaavasti edellisen tiedonkeruun aineiston tiedoista pääteltiin vain opettajakelpoisuuden omaaminen eikä sen puuttumista.

3.3 Opettajatiedonkeruu

Varsinainen opettajatiedonkeruu toteutettiin Tilastokeskuksessa ohjelmoidulla uudistetulla tiedonkeruulomakkeella, jonne opettajat kutsuttiin vastaamaan lähettämällä henkilökohtainen vastauskutsu oppilaitokselta saatuun sähköpostiosoitteeseen.

Ennen ensimmäisten tiedonkeruukutsujen lähettämistä Tilastokeskus lähetti jokaiseen oppilaitokseen ennakkomateriaalina suomen- ja ruotsinkielisen tiedonkeruukirjeen ja julisteen, jotka pyydettiin asettamaan opettajien yhteisiin tiloihin nähtäville.

Tiedonkeruun aikana seurattiin oppilaitostasolla opettajien vastausten kertymistä, ja keruun aikana lähetettiin keskimääräistä heikommin vastaavien oppilaitosten rehtoreille tietoa oppilaitoksen yleisestä vastauksilanteesta. Yksittäisten opettajien vastauksilannetta rehtoreille ei kerrottu, mutta rehtoreita pyydettiin kannustamaan opettajiaan vastaamaan esimerkiksi opettajakokousten sekä muun oppilaitoksen sisäisen viestinnän yhteydessä.

Tiedonkeruun aikana tapahtuneita henkilöstömuutoksia, kuten palkattuja sijaisia sekä muita opettajakunnassa tapahtuneita muutoksia, päivitettiin keruun aikana

22.6.2020

opettaja-aineistoon. Uusille opettajille luotiin ja lähetettiin henkilökohtaiset vastauslinkit.

4 Vastausosuus, kato ja ylipeitto

4.1 Vastausosuus

Opettajatiedonkeruu on kokonaistutkimus, jonka aineistossa esiintyy puutteita sekä oppilaitos- että opettajatasolla ilmenevän kadon johdosta. Uudistetulla yhteystietojen keruulla onnistuttiin merkittävästi lisäämään tiedonkeruun oppilaitostason kattavuutta siten, että aikaisempaa suurempi osuus opettajakunnasta saatiin tiedonkeruun piiriin. Kaiken kaikkiaan yhteystietokeruulla tavoitettiin lähes 95 prosenttia Tilastokeskuksen oppilaitosrekisterissä olleista oppilaitoksista.

Oppilaitostason kattavuudessa huomioidaan taulukossa oppilaitokset, jotka toimittivat Tilastokeskukselle opettajakuntansa yhteys- ja taustatiedot annettuun määräaikaan mennessä. Lisäksi huomioitiin sellaiset pienemmät oppilaitokset, joiden yhteystiedot tarkastettiin suoraan Tilastokeskuksessa. Yhteystietojen kattavuutta tarkastettiin oppilaitostasolla vertaamalla ilmoitettujen opettajien määrää rekisterissä olevaan oppilasmäärätietoon, ja Tilastokeskus tarkisti kaikkien sellaisten oppilaitosten opettajatiedot, joissa opettajia oli ilmoitettu huomattavan vähän suhteessa oppilasmäärään.

Yhteystietokeruu onnistui parhaiten lukioasteen oppilaitoksissa, joista tiedonkeruun ulkopuolelle jäi vain viisi oppilaitosta. Peruskouluista yhteystiedot saatiin lähes yhtä kattavasti. Ruotsinkielisten perusasteen oppilaitosten kohdalla katoon jääneiden oppilaitosten osuus oli merkittävästi suomenkielisiä heikompi, johtuen erityisesti pienempien rannikon ruotsinkielisten oppilaitosten omien nettisivujen yhteystietojen puutteista (tiedonkeruukutsua ei pystytty osoittamaan suoraan rehtorille). Perus- ja lukioasteen koulutusta tarjoavissa yhtenäiskouluissa yhteystietojen keruu onnistui niin ikään hieman heikommin.

Ammatillisen toisen asteen oppilaitosrakenteessa on tapahtunut edellisen tiedonkeruukierroksen jälkeen merkittäviä muutoksia alueellisten yhdistymisten myötä. Yksittäisen suuremman oppilaitoksen jääminen tiedonkeruun ulkopuolelle olisi merkittävästi vaikuttanut ala- ja aluekohtaiseen edustavuuteen, joten suurimpiin ammatillisiin oppilaitoksiin oltiin aktiivisesti yhteydessä yhteys- ja taustatietokeruun aikana.

Vapaan sivistystyön oppilaitosten tavoittaminen vaihteli perus- ja toisen asteen oppilaitoksia huomattavasti enemmän oppilaitostyypeittäin. Kansalais- ja kansanopistot ja liikunnan koulutuskeskukset saatiin yli 90-prosenttisesti mukaan tiedonkeruuseen, kun taas musiikkioppilaitoksista tiedonkeruun ulkopuolelle jäi peräti 17 oppilaitosta. Opettajien yhteys- ja taustatietokeruun haasteena vapaan sivistystyön oppilaitoksissa koettiin opettajakunnan työsuhteille asetettu viiteajankohta, joka oli 1.9.2019.

Yhteys- ja taustatietokeruun ajankohtana kaikkien opettajien työsuhteet eivät vielä olleet tiedossa, minkä vuoksi oppilaitoksille annettiin mahdollisuus täydentää tietojaan vielä elokuun aikana ennen varsinaisen tiedonkeruun käynnistymistä. Myös sellaiset opettajat, joiden työsuhteet varmistuivat vasta tiedonkeruun aikana, otettiin mukaan tiedonkeruuseen sitä mukaa, kun oppilaitokset heidän tietojaan ilmoittivat.

22.6.2020

Oppilaitostyyppi	Keruun 1. vaihe (oppilaitokset)			Keruun 2. vaihe (opettajat)		
	Koulujen vastausaste	Vastanneita kouluja	Kouluja rekisterissä	Opettajien vastausaste	Vastanneita opettajia	Opettaja tiedonkeruussa yhteensä
Kaikki oppilaitokset	94.8%	3050	3217	48.9%	32082	65652
Peruskoulut	96.6%	2171	2248	49.3%	20176	40927
Peruskouluasteen erityiskoulut	93.1%	67	72	43.6%	358	822
Lukiot	97.3%	329	338	59.1%	3594	6086
Perus- ja lukioasteen koulut	95.3%	41	43	37.8%	819	2164
Ammatilliset oppilaitokset	94.1%	80	85	44.6%	4615	10338
Ammatilliset erityisoppilaitokset	100.0%	5	5	43.1%	218	506
Ammatilliset erikoisoppilaitokset	55.0%	11	20	63.8%	81	127
Ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset	85.7%	12	14	60.3%	508	843
Palo-, poliisi- ja vartiointialojen oppilaitokset	100.0%	1	1	27.1%	16	59
Musiikkioppilaitokset	79.8%	67	84	40.0%	607	1517
Liikunnan koulutuskeskukset	100.0%	13	13	58.4%	87	149
Kansanopistot	90.4%	66	73	55.6%	378	680
Kansalaisopistot	92.7%	165	178	43.2%	593	1373
Opintokeskukset	66.7%	8	12	76.5%	13	17
Muut oppilaitokset Taiteen perusopetus (ei rekisterissä olevat oppilaitokset)	100.0%	6	6	40.5%	17	42
				28.1%	407	1447

Taiteen perusopetuksen opettajien osalta on hyvä huomioida, että tämän opetustyyppin opettajia on mukana varsinaisten taiteen perusopetuksen oppilaitosten lisäksi myös vapaan sivistystyön oppilaitoksissa (erityisesti musiikkioppilaitoksissa), joissa on tyypillistä opettaa sekä vapaan sivistystyön että taiteen perusopetuksen puolella. Myös muutamia ensisijaisesti perus- tai toisen asteen oppilaitoksissa päätoimisesti työskenteleviä taideaineiden opettajia ilmoitti lomakkeella antavansa myös taiteen perusopetusta. Taulukon 1 viimeisellä rivillä ilmoitettu TPO-opettajien vastausaste kuvaa toisin sanoen vain niitä oppilaitosten ilmoittamia opettajia, jotka eivät opeta vapaan sivistystyön oppilaitoksissa.

Ensisijaisesti muissa oppilaitostyypeissä opettavien osalta ei ole puolestaan olemassa vertailutietoa siitä, kuinka moni tiedonkeruuseen vastaamaton opettaja opettaisi myös taiteen perusopetusta.

Taulukko 2. TPO-opettajien määrä muissa oppilaitostyypeissä opettajien omien vastausten perusteella (vain tiedonkeruuseen vastanneet)

Oppilaitostyyppi	TPO-opettajia
Musiikkioppilaitokset	593
Kansanopistot	1
Kansalaisopistot	137
Muut oppilaitokset	1
Peruskoulut	37
Lukiot	9
Ammatilliset oppilaitokset	22

22.6.2020

4.2 Kato

Vuoden 2019 opettajatiedonkeruun edellisiä kierroksia merkittävästi heikompi vastausaste herättää perustellusti huolta aineistosta saatavien tulosten luotettavuudesta, mistä syystä tässä tiedonkeruuselosteessa analysoidaan aikaisempaa tarkemmin opettajien osallistumisessa ilmenneen kadon rakennetta. Lisäksi tiedonkeruun ensimmäisessä vaiheessa oppilaitoksista ilmoitettua opettajamäärää verrataan Tilastokeskuksen oman työssäkäyntitilaston avulla haarukoituun kohdejoukon opettajamäärään, mikä puolestaan kuvaa oppilaitoksista suoraan saadun aineiston kattavuutta ja laatua.

Tiedonkeruun kattavuuden validoinnissa on mahdollista verrata tiedonkeruun piirissä olevaa opettajamäärää Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastoon. Työssäkäyntitilastossa opettajat tilastoidaan ammattiryhmittäin siten, että lukion ja peruskoulun yläluokkien aineenopettajat tilastoidaan samaan ammattiryhmään.

4.2.1 Opettajien perusjoukko työssäkäyntitilastossa

Taulukossa 3 on esitetty opettajatiedonkeruun ensimmäisessä vaiheessa tavoitetun opettajakunnan koko oppilaitostyyppin mukaan suhteessa työssäkäyntitilaston ammattiluokituksen avulla haarukoituun opettajakunnan kokoon perus- ja toisella asteella. Kaiken kaikkiaan perus- ja toisen asteen opettajakuntaan kuuluu vuoden 2017 työssäkäyntitilaston mukaan 70 247 opettajaa, joskin tässä luvussa ovat mukana myös opettajatiedonkeruun perusjoukkoon kuulumattomat Ahvenanmaalla työskentelevät alaluokkien opettajat, joita ei pysty erottamaan tilastosta maakunnan tasolla.

Perus- ja lukioasteen opettajia oli tiedonkeruun piirissä yhteensä 47 203, kun vuoden 2017 työssäkäyntitilastossa heitä oli 45 645 ynnä 7 990 erityisopettajaa, joista ainakin osa työskentelee ammatillisella toisella asteella sekä myös muissa oppilaitostyypeissä. Ammatillisen koulutuksen opettajia oli tiedonkeruussa 10 338, kun heitä oli tilastossa 13 223. Opettajatiedonkeruun piirissä oli 2019 yhteensä 18 538 luokanopettajaa, kun vuoden 2017 työssäkäyntitilastossa luokanopettajia oli 19 568. Kun huomioidaan pienempien kyläkoulujen (ja siten luokanopettajien virkojen) lakkautukset sekä Ahvenanmaan sisältyminen työssäkäyntitilaston opettajamäärään, voidaan luokanopettajien osalta tiedonkeruun kattavuuteen olla erittäin tyytyväisiä.

22.6.2020

Taulukko 3. Opettajien määrä opettajatiedonkeruussa (2019) ja Työssäkäyntitilastossa (2017).

Opettajien määrä oppilaitostyyppin mukaan (Opettajatiedonkeruu 2019)	
Oppilaitostyyppi	Opettaja
Peruskoulut	40 895
Peruskouluasteen erityiskoulut	821
Perus- ja lukioasteen koulut	2 074
Joista luokanopettajia yhteensä	18 538
Lukiot	3 413
Ammatilliset oppilaitokset	11 814
Yhteensä	59 017

Opettajien määrä Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastossa (2017)	
Työlliset ammattiryhmittäin, opettaja-ammattissa toimivat	Opettaja
232 Ammatillisen koulutuksen opettajat (Taso 3)	13 223
233 Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat (Taso 3)	22 259
2341 Peruskoulun alaluokkien opettajat* (Taso 4)	26 775
23411 Luokanopettajat (Taso 5)	19 568
23412 Aineenopettajat (peruskoulun alaluokat) (Taso 5)	7 207
2352 Erityisopettajat (Taso 4)*	7 990
Yhteensä	70 247

* Mukaanlukien Ahvenanmaa

4.2.2 Vastauskato varsinaisessa opettajatiedonkeruussa

Varsinaisen opettajatiedonkeruun kokonaisvastausaste jäi valitettavasti tavoitteesta, vaikka yhteystietojen keruu onnistuikin edellisiä kierroksia paremmin. Tilastollisen päättelyn kannalta vastauskato ei välttämättä vaaranna tulosten luotettavuutta, mikäli vastanneet ja vastaamattomat opettajat eivät merkittävästi eroa toisistaan. Toisin sanoen vastauskato on tulosten luotettavuuden kannalta ongelma silloin, kun vastauskato on yhteydessä tutkimuksella estimoitavaan tekijään, esimerkiksi täydennyskouluttautumiseen.

Kuitenkaan harvoin on mahdollista selvittää kadon linkittymistä estimoitavaan tekijään (koska juuri tätä tietoa tutkimuksella halutaan selvittää!). Parasta mitä katoanalyysillä voidaan tavoitella, on tarkastella kadon rakennetta suhteessa sellaisiin tekijöihin, jotka ovat sekä tiedossa koko perusjoukosta että perustellussa yhteydessä estimoitavaan tekijään. Tällaisia tekijöitä ovat erityisesti opettajan ikä, oppilaitoksen koko, maakunta sekä opetettava aine, sillä esimerkiksi mahdollisuudet kouluttautua tai opettajien työaika vaihtelevat näiden tekijöiden suhteen. Aineistossa ilmenevästä kadosta on syytä olla huolissaan sitä enemmän, mitä enemmän vastanneet ja vastaamattomat opettajat eroavat toisistaan näiden tekijöiden suhteen. Mikäli kadon rakenne olisi täysin satunnaista, ei opettajien heikentyneellä vastausasteella olisi vaikutusta tulosten luotettavuuteen. Käytännössä kadon satunnaisuutta ei pystytä valitettavasti osoittamaan, mutta satunnaisuusteisen kadon puolesta puhuvat pienet havaitut erot eri tyyppisten opettajien vastausasteessa.

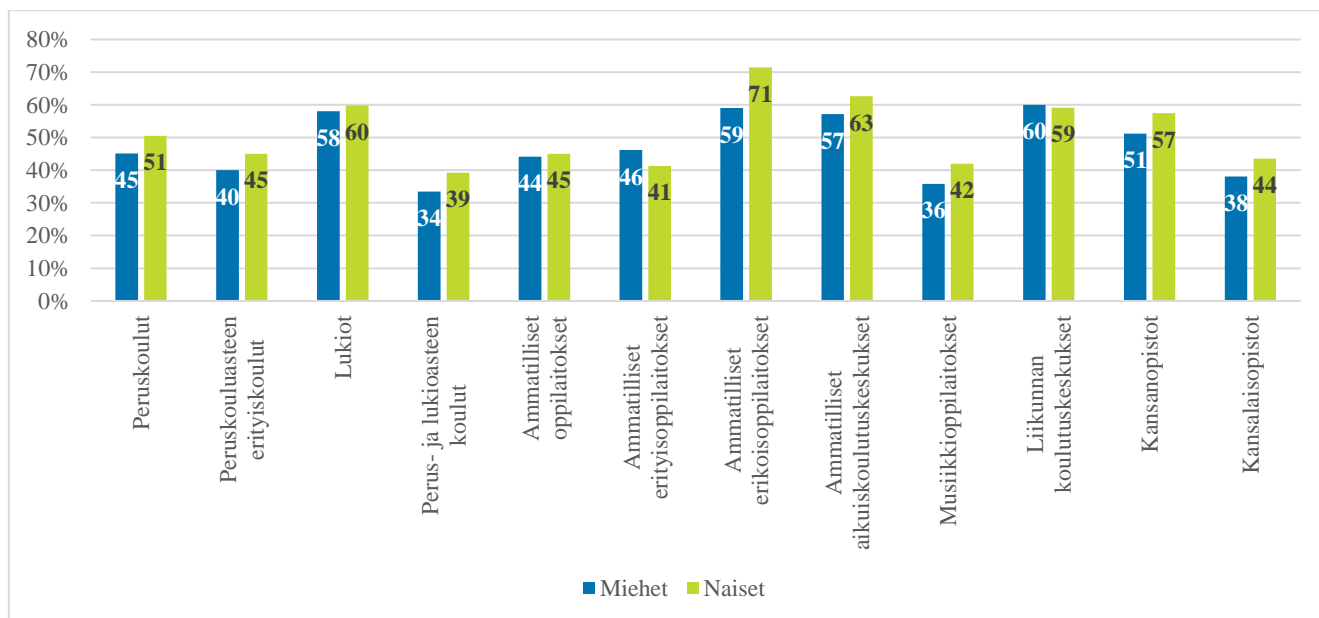
Taulukossa 4 on esitetty opettajatiedonkeruun vastausaste tiedonkeruun piirissä olevien opettajien iän ja sukupuolen mukaan. Kuviossa 1 on lisäksi erotettu mies- ja naisopettajien vastausaste oppilaitostyyppin mukaan. Tiedonkeruuseen osallistui parhaiten 45–54-vuotiaat ja heikoimmin alle 34-vuotiaat opettajat. Erot ikäryhmittäisessä vastausaktiivisuudessa mahtuvat noin viiden

22.6.2020

prosenttiyksikön sisään. Miesopettajien vastausaste oli noin neljä prosenttiyksikköä naisopettajia heikompi.

Taulukko 4. Opettajatiedonkeruun vastausaste (kaikki oppilaitostyypit) opettajien iän ja sukupuolen mukaan

	Opettaja tiedonkeruussa	Vastausaste
Opettajan ikä		
alle 34	6 667	46.5 %
35-44	15 729	50.5 %
45-54	18 944	53.8 %
55-	15 325	51.7 %
Opettajan sukupuoli		
Mies	16 536	48.2 %
Nainen	40 985	51.9 %

Kuvio 1. Mies- ja naisopettajien vastausasteet oppilaitostyyppin mukaan, %.

Perus- ja lukioasteen sekä ammatillisen toisen asteen opettajien vastausaktiivisuutta on lisäksi mahdollista tarkastella opetettavan aineen suhteen. Ammatillisen toisen asteen opettajien ainekohtaisia vastausasteita tarkastellaan ensisijaisesti opetetun aineen koulutusalaakohtaisissa luokissa, kun taas perus- ja lukioasteen opettajat on luokiteltu aineryhmiin, joita tyypillisesti opettavat samat opettajat. Perus- ja lukioasteen opettajien vastausaste opetettavan aineen mukaan on esitetty taulukossa 5. Tiedonkeruuseen parhaiten vastasivat rehtorit, jotka olivat tiedonkeruun aikana erityisen aktiivisen tiedonkeruuviestinnän kohteena, minkä lisäksi Suomen Rehtorit ry on myös kannustanut omissa jäsenviestinnässään rehtoreita osallistumaan.

Taulukko 5. Perus- ja lukioasteen opettajien vastausaste opetettavan aineen mukaan

Opetettava aine	Opettaja tiedonkeruussa	Vastausaste
Biologia/maantieto	1297	51.9 %
Erityisopettajat	6305	55.2 %
Historia/yhteiskuntaoppi	1516	52.8 %
Kielten opettajat	4531	51.9 %
Kotitalous ja muut aineet	1404	46.5 %
Liikunta/terveystiето	1880	42.7 %

22.6.2020

Luokanopettaja	13052	50.3 %
Matematiikka/fysiikka/kemia	3830	59.4 %
Tuntematon	5794	43.6 %
Opinto- tai oppilaanohjaus	1025	52.6 %
Rehtori	1245	79.4 %
Taideaineet ja käsityö	3473	43.4 %
Uskonto/elämäkatsomustieto/filosofia	760	41.4 %
Äidinkieli ja kirjallisuus	2618	53.5 %

Ammatillisen toisen asteen opettajat ryhmiteltiin vastausasteen tarkastelua varten opetetun aineen koulutusalan mukaan. Parhaiten tiedonkeruuseen osallistuivat maa- ja metsätalousalojen opettajat, ja heikoimmin puolestaan sosiaali- ja terveystieteiden sekä humanististen alojen opettajat.

Taulukko 6. Ammatillisen toisen asteen opettajien vastausaste opetettavan aineen ja oppilaitostyyppin mukaan

Opetettava aine / oppilaitostyyppi	Opettaja tiedonkeruussa	Vastausaste
Tutkintojen yhteiset opinnot	1820	50.3 %
Humanistiset ja taidealat	452	46.7 %
Tekniikan ja luonnontieteiden	2695	50.5 %
Sosiaali- ja terveysalat	1266	46.4 %
Maa- ja metsätalousalat	531	55.0 %
Kaupun ja yhteiskunnallisten alojen	702	50.7 %
Palvelualat	1325	48.1 %

Alueellisesti opettajatiedonkeruun vastausasteessa havaittiin jonkin verran maakunnittaista vaihtelua: Oppilaitoksen maakunnan mukaan vastausaste vaihteli Kymenlaakson 45 prosentista Kainuun ja Keski-Suomen 57 prosenttiin.

Taulukko 7. Opettajien vastausaste oppilaitoksen maakunnan mukaan, kaikki oppilaitostyyppit

Oppilaitoksen maakunta	Opettaja tiedonkeruussa	Vastausaste
Uusimaa	16888	47.3 %
Varsinais-Suomi	4688	53.2 %
Satakunta	2398	51.4 %
Kanta-Häme	1856	52.8 %
Pirkanmaa	5353	52.4 %
Päijät-Häme	1923	51.2 %
Kymenlaakso	1691	45.3 %
Etelä-Karjala	1123	49.6 %
Etelä-Savo	1465	52.0 %
Pohjois-Savo	2470	55.0 %
Pohjois-Karjala	1623	49.8 %
Keski-Suomi	2551	57.2 %
Etelä-Pohjanmaa	2338	53.0 %
Pohjanmaa	2411	45.0 %
Keski-Pohjanmaa	938	53.6 %
Pohjois-Pohjanmaa	4881	53.2 %
Kainuu	848	57.3 %
Lappi	2022	54.6 %

22.6.2020

4.3 Ylipeitto

Oppilaitosrekisterin valmistumisen jälkeen lakkautettuja ja yhdistettyjä oppilaitoksia tavoiteltiin tiedonkeruussa siten, että alueen tai kunnan muihin oppilaitoksiin siirtyneet opettajat vastasivat tiedonkeruuseen uuden oppilaitoksensa opetustilanteen mukaan. Useampaan kertaan ilmoitetuista opettajista pidettiin mukana vain viimeisin tieto oppilaitoksesta.

Yhteystietokeruuvaiheessa osa oppilaitoksista ilmoitti opettajavahvuuteensa epähuomiossa myös ennen lukuvuoden alkua eläköityneitä ja vanhempain- tai opintovapaalle jääneitä opettajia sekä muita kuin opetushenkilöstöön kuuluvia. Tällaiset henkilöt poistettiin tiedonkeruusta oman ilmoituksensa tai Tilastokeskuksen tekemän tarkistuksen perusteella (Tilastokeskus tarkisti keruun aikana sähköpostiosoitteita, joista palautui automaattisia vastauksia tai ilmoitus siitä, että viestiä ei voida toimittaa perille).

5 Asiakaspalvelu

5.1 Puhelinpalvelu ja palvelusähköposti

Asiakaspalvelun yhteystiedot ilmoitettiin kaikissa oppilaitosten ja opettajien saamista viesteissä. Tiedonkeruun molempien vaiheiden aikana Tilastokeskuksen kolme vastuututkijaa vastasivat oppilaitosten edustajien ja opettajien kysymyksiin sähköpostitse ja puhelimitse.

Porrastetusta lähetystavasta huolimatta sähköisten kutsu- ja muistutusviestien lukumäärä oli niin suuri, että lähetysten jälkeen palvelusähköposti ruuhkautui kysymystulvan takia usein niin pahoin, että joihinkin lähetettyihin kysymyksiin pystyttiin vastaamaan vasta useiden päivien päästä niiden vastaanottamisesta.

Vastaajien yhteydenotot koskivat enimmäkseen kyselylomakkeilla olleita kysymyksiä ja ohjeita, mutta toimintaohjeiden pyytämisen lisäksi vastaajat ilmoittivat sähköpostitse ja puhelimitse myös päivittyneistä yhteystiedoista ja haluttomuudesta osallistua tutkimukseen.

6 Kokemukset

6.1 Onnistumiset ja haasteet

Tiedonkeruun ensimmäinen vaihe eli opettajien yhteys- ja taustatietokeruu onnistui yli odotusten. Oppilaitokset vastasivat kyselyyn pääasiassa hyvin. Poikkeuksen muodostavat taiteen perusopetuksen oppilaitokset, jotka olivat mukana keruussa ensimmäistä kertaa. Näiden oppilaitosten paremmaksi tavoittamiseksi ja motivoimiseksi on hyvä miettiä uusia keinoja ennen mahdollista seuraavaa tiedonkeruukierrosta.

Tiedonkeruun ensimmäisen vaiheen onnistuminen osoittautui erityisen tärkeäksi, sillä toinen vaihe eli opettajille lähetetty varsinainen opettajatiedonkeruu ei tuottanut vastausosuuden suhteen yhtä hyviä tuloksia. Opettajien paikoin heikoksi jäänyttä vastausosuutta selittävät pääasiassa tavoittamattomuus ja osallistumismotivaation puute sekä jossain määrin kyselylomakkeeseen liittyvät sisällölliset ja tekniset ongelmat.

Tiedonkeruun vastausosuuden perusteella on selvää, että opettajien tavoittaminen sähköpostitse ei onnistunut odotusten mukaan. Onkin syytä pohtia, mikä olisi tulevaisuudessa paras tapa tavoittaa opettajat ja kerätä tiedot. Jos opettajat eivät enää reagoi entiseen tapaan sähköpostiviesteihin, pitäisikö tiedonkeruukutsut

22.6.2020

lähettää Wilman tai muun vastaavan ohjelman kautta niissä oppilaitoksissa, joissa tällainen palvelu on käytössä? Tällainen toimenpide voisi jatkossa nostaa vastaamisalttiutta niillä opettajilla, joiden osallistumattomuus johtui siitä, että sähköpostitse lähetetty kutsuviesti ja muistutukset eivät tulleet jostain syystä perille, menivät suoraan roskapostikansioon tai jäivät muiden viestien jalkoihin.

Keruun kutsuviestien lähettäminen toisenlaisen kanavan kautta ei kuitenkaan ratkaise toista keskeistä vastaamattomuuteen johtanutta ongelmaa eli osallistumismotivaation puutetta. Suurin osa kohteena olleista opettajista vastaanotti tutkimuskutsun onnistuneesti sähköpostiinsa, mutta ei siitä huolimatta vastannut kyselyyn. Osallistumismotivaation puutetta selittävät monet eri tekijät. Vastaajapalautteiden perusteella vastaamattomuuteen vaikuttivat etenkin kokemukset ylikuormituksesta, kokemus kohderyhmään kuulumattomuudesta ja ajatus siitä, että vastaaminen ei vaikuta mihinkään: palautteiden perusteella monen opettajan työ pitää entistä enemmän sisällään hallinnollisia työvaiheita, eivätkä he halunneet lisätä työkuormaansa vastaamalla ylimääräiseen kyselyyn. Kokemus kohderyhmään kuulumattomuudesta taas oli esillä etenkin pieniä tuntimääriä opettavilla henkilöillä, jotka eivät aina kokeneet itseään opettajiksi ja jättivät siksi vastaamatta. Muilla motivaation puute kytkeytyi ajatukseen siitä, ettei vastaaminen kuitenkaan vaikuta mihinkään eikä siitä ole hyötyä itselle eikä muille.

Osa vastaamisen aloittaneista joutui keskeyttämään vastaamisen lomakkeen sisällöllisten tai teknisten ongelmien vuoksi. Etenkin yksityiskohtaisten ohjeiden puuttuminen tai niiden lukematta jättäminen johti joidenkin vastaajien kohdalla tilanteeseen, jossa he olivat valinneet lomakkeella väärän vaihtoehdon ja päätyneet siten väärälle vastaamispolulle, josta eivät itse osanneet enää peruuttaa taaksepäin. Asiakaspalvelussa ratkaistiin lukuisia tällaisia ongelmatilanteita, mutta kaikki jumiin jääneet vastaajat eivät ikävä kyllä ottaneet yhteyttä ja jäivät siis vastaamattomiksi.

Oma pieni ryhmänsä olivat vielä vastaajat, jotka olisivat halunneet osallistua tiedonkeruuseen mutta joiden vastaaminen tyssäsi siihen, että he eivät saaneet auki verkkolomakkeelle vievää henkilökohtaista vastauslinkkiään. Tällainen ongelma tuli esiin muutamalla kymmenellä opettajalla. Ongelman syytä selvitettiin keruun aikana, mutta mitään yksiselitteistä lomakkeeseen liittyvää syytä ongelmiin ei löytynyt.

Voi olla, että vastaamattomien opettajien määrä olisi jäänyt jonkin verran pienemmäksi, jos keruun vastuututkijoilla olisi ollut enemmän aikaa kaivaa esiin tietoja kesken jääneistä vastauksista ja ottaa yhteyttä keskeneräisten lomakkeiden täyttäjiin. Opettajien suuren määrän vuoksi tällainen ei kuitenkaan ollut mitenkään mahdollista, sillä suurin osa työajasta kului siihen, että kaikkiin saapuviin viesteihin saatiin vastattua hyväksyttävän ajan kuluessa.

6.2 Seuraavalla kierroksella huomioitavaa

Vuoden 2019 tutkimuskierroksen kokemusten perusteella tiedonkeruuta voisi kehittää sekä sisällön että toteutustavan osalta muutamain eri tavoin.

Lisäksi olisi hyvä harkita siirtymistä kokonaistutkimuksesta ainakin osittain otospohjaiseen tutkimukseen, jolloin vastaamattomien opettajien motivoimiseen ja neuvomiseen voisi panostaa nykyistä enemmän aikaa ja resursseja, mikä näkyisi sitten myös parempina vastausosuuksina.

Alle on koostettu keruun aikana ja sen jälkeen esiin nousseita huomioita, jotka on hyvä ottaa harkintaan mahdollista seuraavaa tutkimuskierrosta suunniteltaessa.

22.6.2020

6.2.1 Seuraavalla kierroksella huomioitavia vastaajaryhmiä

Esiopetuksen opettajat

- Esiopetuksen opettajat mainitaan toimitettavissa taulukoissa.
- Esiopetuksen opettajia ei kuitenkaan erikseen ohjattu vastaamaan, sillä heille ei löytynyt kyselylomakkeelta sopivia vastausvaihtoehtoja.
- Halutaanko tähän tulevaisuudessa muutos?

6.2.2 Seuraavalla kierroksella huomioitavia muuttujia

Opettajan suorittama tutkinto

- Suoritettu tutkinto mainitaan toimitettavissa taulukoissa.
- Sitä ei kuitenkaan kysytty kyselylomakkeilla, joten tieto jäi saamatta.
- Halutaanko tähän muutos?

6.2.3 Lomakkeen kehittäminen

Lomakkeen rakenteessa ja kysymysten muotoilussa olisi hyvä siirtyä entistä vahvemmin kysyjälähtöisyydestä vastaajalähtöisyyteen, sillä se parantaisi lomakkeelle tulevien vastaajien vastaamiskokemusta ja halukkuutta vastata loppuun asti. Erityisesti olisi tarpeen kiinnittää huomiota yksittäisten osioiden sijaan vastaamisen kokonaisuuteen, sillä monet opettajat toimivat opettajana useammassa oppilaitoksessa ja opettavat sekaisin eri tyyppisissä oppilaitoksissa. Lomake ei huomioi nykytilassaan riittävän joustavasti erilaisia tavanomaisimmasta poikkeavia yhdistelmiä: esimerkiksi ammatillisessa oppilaitoksessa opettava aikuisten perusopetuksen opettaja ei voinut vastata lomakkeella tilanteensa mukaisesti. Opetettavien aineiden vastausvaihtoehtojen pitäisikin tulla valitun opetusmuodon eikä oppilaitoksen mukaan.

Vastaamista helpottaisi myös se, että kysymysten ja vastausvaihtoehtojen rakenteessa, muotoilussa ja ehdoissa huomioitaisiin ensisijaisesti vastaajan näkökulma eli käytettäisiin esimerkiksi useimpien vastaajien kannalta mielekästä kysymys- ja vastausvaihtoehtojärjestystä ja tuttuja termejä.

Saadun vastaajapalautteen perusteella yhtenä lomakkeen keskeisenä ongelmana voi pitää fragmentaarisuutta. Vastaajat eivät aina hahmottaneet, miksi lomakkeella kysytään vain jotain yksityiskohtaa. Hyvä esimerkki tästä on opetustuntien kysyminen. Opetustuntien lisäksi voisikin kysyä myös kokonaistunnit, jotta opetukseen käytetyt tunnit erottuisivat selkeämmin muusta työstä ja jotta vastaaja ei kokisi kokonaistyönsä tulevan sivuutetuksi. Tunne siitä, että kyselyn laatijat eivät tunne käytännön työtä tai keskittyvät vastaajan näkökulmasta epäolennaisiin asioihin vie motivaatiota vastaamisesta. Lisäksi tämän tyyppiset kysymyksenasettelut johtivat lukuisiin yhteydenottoihin ja kyselyihin, jotka ruuhkauttivat keruun asiakaspalvelua entisestään.

Vaikka ylimääräisten kysymysten kysymistä onkin hyvä välttää, useiden vastaajien esittämän pyynnön mukaisesti voisi kuitenkin harkita yhden tai kahden työhyvinvointiin, kiireen kokemiseen tai vastaavaan teemaan liittyvän kysymyksen lisäämistä lomakkeille. Se toisi vastaamiseen lisämotivaatiota ja tyydyttävyyttä ja antaisi toisaalta kiinnostavaa tietoa. Aineistosta voisi sitten tutkia, onko esimerkiksi ryhmäkokojen ja työtyytyväisyyden välillä yhteyttä.

Lomakkeen pituutta eri tyyppisille vastaajille voisi myös miettiä. Esimerkiksi ryhmäkokokysymysten esittäminen luokanopettajille tuottaa luokanopettajavastaajille turhaa räsitusta, kun samat tiedot kerätään kuitenkin myös suoraan oppilaitoksista. Toisaalta taas aineenopettajilta kysytään nykyisellä

22.6.2020

lomakkeella ainoastaan eniten opetettu aine, ja monet aineenopettajat ottivatkin yhteyttä ilmoittaakseen, ettei kyselyvastaus anna realistista kuvaa heidän työstään.

Vastaajilta ja oppilaitoksilta tuli melko runsaasti toiveita myös englanninkielisestä lomakkeesta, sillä monissa oppilaitoksissa alkaa olla opettajia, jotka eivät osaa tai uskalla vastata opettajatiedonkeruun tapaiseen monimutkaiseen kyselyyn suomeksi tai ruotsiksi. Näidenkin opettajien vastausten saaminen olisi kuitenkin tarpeellista.

Oppilaitoksista saatujen tietojen osittaisen vanhentuneisuuden aiheuttamia yhteydenottoaikeita voitaisiin yrittää tasata lisäämällä lomakkeen alkuun kysymys siitä, työskenteleekö vastaaja parhaillaan opetustehtävissä vai onko hän eläkkeellä, perhevapailla tai virkavapailla.

Koska lomakkeelle eksyviä vastaajia tulee todennäköisesti riittämään jatkossakin, vastaajien tilannetta voisi parantaa lomakkeelle lisättävä ominaisuus, jonka avulla täytetyt vastaukset saisi tarvittaessa tyhjennettyä ja vastaamisen aloitettua alusta. Tämä pitäisi tuki toteuttaa niin, ettei kukaan tulisi vahingossa tyhjentäneeksi vastauksiaan.

6.2.4 Tiedonkeruutavan kehittäminen

Seuraavalla kierroksella olisi hyvä varautua jo ennakolta suureen työmäärään, joka liittyy sekä oppilaitosten että opettajien puuttuvien ja virheellisten yhteystietojen etsimiseen ja päivittämiseen. Myös asiakaspalvelun eli puhelin- ja sähköpostipalvelun hoitamiseen tarvittaisiin selkeästi enemmän työaikaa, jotta kaikkiin kysymyksiin saataisiin vastattua ajallaan.

Lisäksi olisi hyvä pohtia teknisiä ratkaisuja sähköpostiviestien ohjautumiseen liittyen: nyt monessa oppilaitoksessa yhteydenotot ohjautuivat automaattisesti roskapostikansioon.

Etenkin taiteen perusopetuksen osalta olisi hyvä tehostaa viestintää sekä ennen keruuta että sen aikana, jotta tieto osallistumisen tärkeydestä välittyisi oppilaitosten lisäksi myös opettajille.

6.2.5 Otteita sähköpostipalautteista

Alta löytyy otteita vastanneilta ja vastaamattomilta opettajilta saaduista sähköpostipalautteista. Ne auttavat hahmottamaan, millaiset asiat vastaajien näkökulmasta katsottuna häiritsevät sujuvaa vastaamista. Otteet on ryhmitelty niin, että saman aihepiirin palautteet ovat peräkkäin.

Suurimpaan osaan palautteissa esitetyistä ongelmista oli ratkaisu, joka kerrottiin vastausviestissä palautteen antajalle. Seuraavaa kierrosta ajatellen olisi kuitenkin olennaista kehittää lomaketta niin, että tarvetta palautteiden lähettämiseksi ei tulisi, vaan kaikki tarvittava tieto ja ohjeistus löytyisi helposti lomakkeelta.

- Vastaukseni kyselyynne päättyi siihen, että ammattinimike **erityisopettaja** puuttuu ammattinimikkeiden valikosta. Erityis**luokan**opettaja valikossa on, mutta ei erityisopettajaa, jolla ei ole vain yhtä opetettavaa ryhmää, vaan käytännössä kaikki koulun oppilaat ovat potentiaaleja oppilaita. Tämä asia tuli vastaan monen kysymyksen kohdalla.
- Kysyisin, miten laaja-alainen erityisopettaja (alakoulu, luokat 1-6) täyttää opettajatiedonkeruussa työnkuvansa. Kysely ei tunne virkanimikettä. Pitäisikö jokaiseen luokkakohtaan vastata tuen oppilaiden määrä, tällä hetkellä luokassa kävijöiden määrä (mutta sekin on jaksottaista eli tilastovirhe tulee heti) vai jopa kaikki luokan oppilaat? Pääsin vasta tähän kohtaan eli muutaman sivun eteenpäin, kun iski jo epävarmuus täyttämisestä.

22.6.2020

- Kysely on mielestäni kankea kuvaamaan laaja-alaisen erityisopettajan työtä. Kirjoitanko siihen kaikkien 16 opetusryhmän oppilasmäärät? Osalla tunneista on 5 oppilasta ja osalla samasta luokasta kaikki, kun olen samanaikaisopettajana. Hidas kysely! Koulutustarpeen osaan vastata suoraan.
- Yritin vastata kysymyksiinne. Täysin mahdotonta meidän erityisopetussysteemissä. Jätän vastaamatta, koska vastauksia kysymyksiinne ryhmistä on täysin mahdoton antaa teidän vaihtoehdollanne. Olen pahoillani. Kannattaa ottaa ehkä kyselylomakkeen suunnitteluun erityisopettaja seuraavan kerran mukaan, niin tulee joku käsitys tämän työn monialaisuudesta.
- Tässä kyselyssä ei huomioida lainakaan, että voi toimia osan viikosta erityisopettajana sekä osan viikosta muissa töissä. Teen töitä paljon hankkeissa ja opetan mitä milloin sattuu ja käyn työpaikoilla harvakseltaan tarpeen mukaan. En pysty tähän kyselyyn helposti vastaamaan, koska vaihtoehdot eivät ole kovin joustavia.
- Kuuluuko kysely myös koulutuspäälliköille? Sellaista vaihtoehtoa ei näyttänyt olevan.
- Sain linkin opettajatiedonkeruu-lomakkeelle. Avasin sen, mutta etusivulla ei ollut ruksikohtaa lainkaan opinto-ohjaajalle.
- Tähän kyselyyn on mahdoton vastata. Opetan ammatillisessa organisaatiossa toimivassa aikuisten maahanmuuttajien perusopetuksessa. Joten jos valitsen oppilaitoslistasta oman oppilaitokseni, opetettavien aineiden vastausvaihtoehdot ovat toisen asteen oppiaineita. Opetan kuitenkin aikuisten maahanmuuttajien **perusopetuksessa**. Kysely on rakennettu siten, että en pysty vastaamaan todenmukaisesti.
- Olin aikeissa vastata valtakunnalliseen opettajatiedonkeruuseen. Vastausvaihtoehtoissa ei kuitenkaan ole huomioitu aikuisten perusopetusta. Aikuisten perusopetus ei jakaudu vuosiluokkiin eikä sitä ole edeltänyt valmistava opetus enää vuoden 2018 jälkeen.
- Tähän kyselyyn on mahdoton vastata oikein, sillä se ei ota huomioon aikuisten perusopetusta ollenkaan. Toimin luokanopettajana Helsingin aikuislukiossa aikuisten perusopetuksen lukutaitovaiheessa. Sitä vaihtoehtoa ei ole. Vastausvaihtoehtoissa koko lomakkeessa ei tahdo löytyä oikeaa, sillä aikuisten perusopetuksessa ei ole luokka-asteita samalla tavalla kuin peruskoulussa. Luulen, että muut aikuisten perusopetuksessa työskentelevät koulusta huolimatta törmäävät samaan ongelmaan. Emme varsinaisesti ole aineenopettajia, vaan olemme nimenomaan luokanopettajia.
- Aloitin vastaamisen, mutta jätin kesken. Lomake on laadittu siten, että kiertävän (6 peruskoulua, 1-2 oppilaan ryhmiä luokka-asteilla 1-6) suomi toisena kielenä -opettajan on mahdotonta vastata kysymyksiin oikein. Monissa muissakin kyselyissä (tarkoitan paikallistasolla) on valitettavasti samanlainen vaikeus.
- Alussa pitäisi kysyä, missä koulussa työskentelet, eikä käyttää enää ala- ja yläkoulutermejä, sillä ne eivät kerro asiasta yhtään mitään. Joku työskentelee alakoulussa, jossa on luokat 1-4, joku yläkoulussa, jossa on luokat 5-9. Se on nykyäikää. Pitäisi kysyä, esim. toimitko luokanopettajana, aineenopettajana vai näiden yhdistelmänä.
- Kysely kysyy samoja kysymyksiä kahteen kertaan. Oletan, että näin tapahtuu siksi, että opetan sekä omaa luokkaani luokanopettajana että aineenopettajana muita luokkia. Kyselyssä on kuitenkin hyvin epäselvää, milloin pitää vastata

22.6.2020

minkäkin toimenkuvan perusteella. Kaipaisin tarkemmat ohjeet, että voin täyttää kyselyn ilman, että saamanne datan laatu vaarantuu.

- Aloitin vastaamaan kyselyyn, mutta melkein joka kysymyksen kohdalla ei ole vastausvaihtoehtoja sopivaa. Oma luokkani on yhdysluokka 3.-4., oppilasmäärä kolmosen tunneilla vaihtelee 32 ja 10 välillä, nelosen tunneilla 11-29. Integroituja oppilaita on useita ja valmistavan ja er.luokan oppilaita ”lukumäärän” ulkopuolelta osallistuu tunneille. Valmistavan oppilaita voi olla jopa +4, täysin suomea ymmärtämättömiä. Yhteisopetusta on näille isoille ryhmille. Muiden luokkien tunteja on hi, ai, ma, ks, li... Eli jätän kyselyn väliin. Vastausvaihtoehtoja ei löydy sopivia vaihtoehtoja.
- Aloitin kyselyyn vastaamisen, kunnes totesin, etten pysty vastaamaan ellen haali ensin pöydälleni mittavaa määrää tietoja 1. jaksossa opettamistani ryhmistä. Ymmärtääkö kyselyn laatija/tilaaja, että yläkoulun opettajilla on noin 20-28 opetusryhmää vuoden aikana ja jokaisesta oppilasmäärän, S2-oppilaiden määrän (tässä vaiheessa lopetin) yms. muun tiedon kerääminen yhtä kyselyä varten vie kokonaisen työpäivän, eikä ole noin vaan täytettävissä kohtuullisessa ajassa (1h).
- Aloitin kyselyyn vastaamisen. Kysely oli erittäin työläs; minulla on 16 opetusryhmää ja kävin kärsivällisesti etsimässä jokaisen oppilasmäärät yms. Wilmasta. Syötin ne kyselyyn. Se oli tosi hidasta, joka välissä kysely jumitti ja jouduin odottelemaan, että pääsin seuraavalle sivulle. Kun olin tehnyt hommaa yli puoli tuntia, kysely jumittui lopullisesti. Odotin 10 minuuttia, eikä se edelleenkään edennyt, enkä myöskään pystynyt klikkaamaan "jatka myöhemmin". Suljin kyselyn ja yritin myöhemmin uudestaan, huomatakseni, että yksikään aiemmista vastauksistani ei ole tallentunut. Tässä vaiheessa annoin periksi.
- Merkitsin alkuun, että minulla on 14 opetusryhmää. Ohjelma esti kuitenkin vastaamasta kuin kymmeneen ryhmään. Näin ollen minulta jäi lähes kaikki kasien ja ysien valinnaisryhmät ilmoittamatta. Samaa kertoi toinen opettaja, jolla on 17 erilaista ryhmää, kysely lopetti ryhmät kymmeneen.
- Toimin apulaisjohtajana yhtenäiskoulussa, mutta olen luokanopettaja. Opetan kuitenkin yläkoulussa vain liikuntaa ja historiaa, en siis opeta omaa luokkaa. Alussa siis jo tyssää, kun en oikein löydä sopivia vastausvaihtoehtoja.
- Yritin täyttää lähettämämme kyselyä, mutta en selviä siitä rajallisen kysymysvalikoiman vuoksi. Ymmärrän rajallisuutenne, mutta harmittaa, etten sen vuoksi voi kertoa teille, millaisia pedagogisia ratkaisuja todellisuudessa kunnassamme oikein toteutamme. Me toteutamme vuosiluokatonta mallia joustavan esi- ja alkuopetuksen merkeissä 10 tuntia viikossa. Toisin sanoen, minä opetan 10 tuntia viikossa yhtä aikaa kolmea oppilasryhmää: eskareita, ykkösiä ja kakkosia yhdessä kahden muun opettajan kanssa. Saman kouluorganisaation alle kuuluu ykköset ja kakkoset, mutta eskarit, jotka fyysisesti työskentelevät koulumme tiloissa, kuuluvat kuitenkin hallinnollisesti kuntamme varhaiskasvatuksen organisaatioon.
- Pieni palaute. Tässä on kokonaan unohtunut nykyisin käytössä oleva virkanimike virka-apulaisrehtori ikään kuin sellaista ammattiryhmää ei olisi lainkaan olemassa lukioissa ja perusopetuksessa tai 2. asteen oppilaitoksissa. OVTES sen sentään tuntee.
- Opettajatiedonkeruulomakkeella kysytään tehtävää lukiossa. Valikossa ei ole lainkaan apulaisrehtoria, jonka virkanimikkeellä olevia henkilöitä on varmasti paljon. Jos halutaan, että vastataan rehtorina tai lukion lehtorina,

22.6.2020

voisiko siitä laittaa ohjeen lomakkeen täyttöohjeisiin (kuten siinä on nyt lukion erityisopettajan osalta).

- Palautteeksi opettajatiedonkeruulomakkeesta, kun jäi laittamatta lomakkeeseen: varmastikin hyödyllinen tieto myös lukiokoulutuksen puolelta olisi ollut kysymys työn kuormittavuudesta sekä ryhmäkokoasioista. Ryhmäkoko ja sen vaikutukset puhuttavat lukion opettajia laajassa mittakaavassa (Facebook-ryhmien keskustelut).
- En voi vastata kelpoisuuskytymykseen valitsemalla vain yhden vaihtoehdon. Työtehtäväni muodostuvat kolmesta yhtä suuresta kokonaisuudesta eli ammatillinen opettaja, opinto-ohjaaja sekä erityisopettaja. Jatkossa toivon, että tähän voi valita useamman vaihtoehdon.
- Loppupalautteesta jäi vielä puuttumaan se, että minulla on opetusryhmissäni integroituna erityisoppilaita. Tätä ei kysytty eikä voinut erikseen mainita. Olennainen asia kuitenkin opettajan työssä.
- Aloin vastaamaan lähettämämme kyselyyn mutta jouduin lopettamaan kesken, koska en osannut merkitä kysymiänne opetustunteja oikealla tavalla. Musiikkioppilaitoksissa tunnit lasketaan ja meille myös ilmoitetaan viikkotunteina. Olisiko mahdollista merkitä tunnit kyselyynne myös viikkotunteina niin vastaaminen olisi paljon helpompaa? Uskoisin, että yleinen vastausprosentti myös nousisi merkittävästi tämän muutoksen myötä ainakin musiikkioppilaitosten opettajien osalta.
- Valtakunnalliseen opettajatiedonkeruukyselyynne on mahdotonta vastata. Siinä ei huomioida lainkaan kokonaistyöajassa työskentelevää verkko-opettajaa, jolla ei ole opetustunteja tai opetusryhmiä. Kokeilin vähän soveltaen vastaila, mutta jouduin jättämään kesken. Verkko-opena kyselyn vaihtoehdot ovat itselleni vähän jostain menneestä maailmasta. :)